

19.9.2007

Dnro 1782/4/07

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Mikko Sarja

ASUMISTUEN HAKEMINEN

1

KANTELU

Kantelija arvosteli 25.5.2007 oikeusasiamiehelle osoittamassaan kirjeessä tädilleen määrätyn edunvalvojan menettelyä. Kantelijan mukaan edunvalvoja ei ollut huolehtinut siitä, että kyseinen päämies saisi Kansaneläkelaitokselta asumistukea.

3

RATKAISU

Asumistukilain 3 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan asumistuen saamisen edellytyksenä on, ettei ruokakuntaan kuuluvien henkilöiden pysyvien kuukausitulojen yhteismäärä ylitä valtioneuvoston vuosittain vahvistamaa määrää. Saman lain 1 §:n 2 momentin pääsäännön mukaan samassa asunnossa pysyvästi asuvat henkilöt katsotaan samaan ruokakuntaan kuuluviksi. Saman lainkohdan mukaan samassa asunnossa asuvat keskenään suoraan etenevässä tai takenevässä polvessa olevat sukulaiset katsotaan kuitenkin aina samaksi ruokakunnaksi.

Kansaneläkelaitoksen laatimien yleisen asumistuen etuusohjeiden (1/2007) mukaan samassa asunnossa asuminen selvitetään asukaskyselyn ja mahdollisesti Todistus asumisesta -lomakkeen avulla. Etuusohjeiden mukaan asumisen tulee olla tosiasiallista eli ruokakuntaan kuuluviksi katsotaan myös henkilöt, jotka asuvat pysyvästi asunnossa, vaikka he eivät olisi vielä tehneet muuttoilmoitusta. Toisaalta vain muodollisesti muuttoilmoituksen tehneitä, muualla asuvia henkilöitä ei ohjeiden mukaan lueta samaan ruokakuntaan.

Kantelun mukaan se, että päämiehen poika on ilmoittanut osoitteekseen äitinsä asunnon osoitteen, on estänyt asumistuen myöntämisen päämiehelle eli äidille. Käytettävissäni olleesta aineistosta ilmenee, että yleinen edunvalvoja oli tarkistanut Kansaneläkelaitoksesta päämiehen mahdollisuuden saada asumistukea. Yhtäpitävästi kantelussa esitetyn väitteen kanssa saadusta selvityksestä ilmenee, että pojan asumista päämiehen luona on pidetty esteenä asumistuen saamiselle.

Holhoustoimilain 37 §:n 1 momentin mukaan edunvalvojan on hoidettava päämiehensä omaisuutta sillä tavoin, että omaisuus ja sen tuotto voidaan käyttää päämiehen hyödyksi ja tyydyttämään hänen henkilökohtaisia tarpeitaan. Tässä tehtävässään edunvalvojan tulee tunnollisesti pitää huolta päämiehen oikeuksista ja edistää hänen parastaan.

Perustuslain 19 §:n 1 momentissa säädetystä oikeudesta sosiaaliturvaan ja holhoustoimilain 29 §:n 1 momentissa edunvalvojalle säädetystä oikeudesta edustaa päämiestään tämän taloudellisia asioita koskevissa oikeustoimissa seuraa osana päämiehen edun toteuttamisvelvoitetta, että edunvalvojan tulee hakea päämiehelleen kaikki ne sosiaaliset etuudet, joihin hän lain mukaan on oikeutettu. Tämä velvoite saa korostuneen merkityksen, koska edunvalvontaan määrittämisen taustalla on usein henkilön heikko taloudellinen tilanne ja kykenemättömyys hakea itselleen yhteiskunnan tarjoamaa perusturvaa. Kynnystä etuuksia koskevien hakemusten tekemiselle ei tällöin ole perusteltua asettaa liian korkealle.

Saadun selvityksen mukaan yleinen edunvalvoja oli selvittänyt Kansaneläkelaitoksesta päämiehensä asumistukiasiaa. Maistraatin näkemyksen mukaan edunvalvoja oli sillä hetkellä täyttänyt holhoustoimilain mukaiset velvoitteensa. Totean kuitenkin, että selvityksestä ei ilmene, mitä kyseinen asian selvittäminen on käytännössä pitänyt sisällään. Käytettävissäni olevan aineiston perusteella vaikuttaa kuitenkin siltä, ettei asiaa ole saatettu ainakaan virallisesti etuushakemusasiaan Kansaneläkelaitoksen ratkaistavaksi. Epäselväksi myös jää, onko perusteena sen käsityksen muodostumiselle, ettei päämies ole oikeutettu mainittuun tukeen, ollut pelkästään se seikka, että hänen poikansa asuu väestötietojen mukaan samassa osoitteessa äitinsä kanssa vai se, että tämä tosiasiallisesti asuu mainitussa osoitteessa. Saadusta selvityksestä ilmenee pojan oleskelevan äitinsä luona silloin tällöin.

Sikäli kuin kyse on ollut vain hallintolain 8 §:n tarkoittamasta Kansaneläkelaitoksen edunvalvojalle antamasta asumistukioikeutta koskeneesta neuvonnasta, totean, että neuvonnan yhteydessä ei voida ennakoida yksittäisten hakemusten tosiasiallista menestymistä (HE 72/2002 vp, s. 58). Neuvonnan ei siten tule olla sellaista, että asiakas kokee sen viranomaisen lopulliseksi kannanotoksi asiaan. Toisaalta neuvonnan oikeellisuuteen on voitava luottaa.

Käytettävissäni olevan aineiston perusteella katson, ettei asiassa ole ilmennyt perusteita sen osoittamiseksi, että Tampereen kaupungin 2. yleinen edunvalvoja olisi laiminlyönyt holhoustoimilain mukaisia velvoitteitaan päämiehensä asumistukiasian hoitamisessa.

Totean kuitenkin, että ottaen huomioon Kansaneläkelaitoksen etuusohjeiden maininnan yhtäältä siitä, että vain muodollisesti muuttoilmoituksen tehneitä ei lueta samaan ruokakuntaan ja toisaalta siitä, että asumisen tosiasiallisuus on ratkaisevaa, olisi mielestäni päämiehen sosiaalisten perusoikeuksien täysimääräisen toteutumisen näkökulmasta perusteltua harkita sitä, että kysymys hänen oikeudestaan asumistukeen saatettaisiin hakemuksella Kansaneläkelaitoksen ja tarvittaessa asumistukilaissa säädettyjen muutoksenhakuelinten ratkaistavaksi. Tällöin kysymys kaikista päämiehen

asumistukioikeuteen vaikuttavista tekijöistä tulisi asiaankuuluvan selvityksen perusteella arvioitavaksi perustuslain 21 §:n tarkoittamalla tavalla.

4

TOIMENPITEET

Saatan edellä asumistuen hakemisesta esittämäni käsityksen Tampereen kaupungin 2. yleisen edunvalvojan ja Tampereen maistraatin tietoon.

Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni edellä mainituille tahoille.

Muilta osin kirjoituksesta ei ilmennyt sellaista, johon minulla olisi aihetta enemmälti puuttua.